

ÖPPNA JÄMFÖRELSE HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Öppna jämförelser i överblick 2014

INDEXBERÄKNINGAR AV ÖPPNA JÄMFÖRELSE AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

Inledning och bakgrund

Öppna jämförelser har sin främsta betydelse som underlag för förbättringsarbete på verksamhetsnivå. Då är det de enskilda indikatorerna inom relevanta områden som står i centrum. I flera sammanhang finns det emellertid behov av en övergripande bild av hur vårdens kvalitet och resultat i det egna landstinget står sig i jämförelse med andra landsting. Även för att kunna jämföra med vårdkostnaderna är det nödvändigt att få en sammanfattande bild av kvalitet och resultat.

I denna rapport redovisas beräkningar av landstingsindex som på olika aggregeringsnivåer ger ett sammanfattande värde av indikatorerna i Öppna jämförelser. Indexen är beräknade med en enkel formel och beskriver medelvärde för respektive landstings position i förhållande till övriga landsting för grupper av indikatorer.

Jämförelse mellan landstingens indextal måste därför göras med försiktighet och mer ses som en signal om var en djupare analys av skillnader är mest angelägen än som ett slutligt omdöme av kvalitet och resultat.

Indexberäkning

Beräkning av indexvärden sker i två steg. Det första är att respektive landstings värde för varje indikator räknas om till en gemensam skala mellan 0 och 1, s.k. Rescaling. Genom att alla indikatorer uttrycks i samma skala kan olika indikatorer summeras och genomsnittsvärden kan beräknas för grupper av indikatorer. På så sätt skapas index för indikatorgrupper.

Indexvärde för en enskild indikator där ett så högt värde som möjligt är eftersträvarsvärdt beräknas med formeln:

$$\text{Index} = (\text{eget värde} - \text{lägsta värde}) / (\text{högsta värde} - \text{lägsta värde}).$$

För de indikatorer där istället ett lågt värde är önskvärdt beräknas index som 1-Index.

Det landsting som har det bästa resultatet får värdet 1 och det landsting med det sämsta resultatet får värdet 0. Indexvärdet talar om var det enskilda landstingets värde för indikatorn ligger i förhållande till landstingen med högsta respektive lägsta värdet. Indexvärdet 0,5 anger att det aktuella indikatorvärdet ligger mitt emellan högsta och lägsta värde.

Metoden innebär att skillnaden i indexvärden mellan sämsta och bästa landsting alltid är densamma oavsett hur stor skillnaden är i faktiska indikatorvärden. Därmed tenderar skillnaden mellan indikatorvärden som ligger nära varandra förstärkas och minskas om indikatorvärdena är kraftigt åtskilda.

Beräkning av index för grupper av indikatorer sker genom att beräkna medelvärdet av indextal för de indikatorer som hör till gruppen. Varje indikator inom gruppen får därmed samma vikt i indexberäkningen. Om ett landsting saknar värde eller om värdet baseras på färre än tio fall, räknas inte dessa värden med i indexberäkningen.

Styrkor och svagheter med index

Fördelen med index är att det kan skapa överblick i ett omfattande datamaterial. I många sammanhang finns behov av att få en sammanfattande bild av landstingets resultat. Index ger en enkel signal om var det förbättringsarbete som Öppna jämförelser syftar till i första hand skall sättas in.

Det finns flera problem med index:

- Som index beräknas är det enbart ett relativt mått. Det säger inget om vårdens resultat i absoluta termer. Ett högt indexvärde visar att landstinget har goda resultat i förhållande till övriga landsting. Även landsting med lågt indextal kan ha goda värden om alla landsting ligger bra till.
- Indexvärdena beräknas utifrån högsta och lägsta värde på respektive indikator. Det medför att spridningen i värden mellan landsting inte påverkar indexvärdet. Det högsta värdet får alltid indextalet 1 och det lägsta indexvärdet 0, oavsett avståndet i underliggande indikatorvärden. Skillnader mellan landsting tenderar därmed att överdrivas. För några av indikatorerna är spridningen låg medan andra uppvisar en stor spridning.
- Vid beräkning av indexvärden för de olika sjukdomsgrupperna ges varje indikator samma vikt. Indikatorerna skiljer sig emellertid i flera viktiga avseenden. Några avser medicinska resultat, t.ex. komplikationer efter inkontinensoperation, medan andra är s.k. processindikatorer, t.ex. dagkirurgiska operationer av livmoderframfall. Indexet för kvinnosjukvård väger samman dessa indikatorer med samma vikt.
- Indexberäkningen tar inte hänsyn till hur säkra de underliggande värdena är. Därmed får icke-signifikanta skillnader lika stor vikt som signifikanta skillnader.

Indexberäkningar

Nedan redovisas index sammanslaget och för varje område inom öppna jämförelser. Eftersom öppna jämförelser i år skiljer sig en hel del från tidigare år, görs ingen jämförelse mot tidigare indexvärden.

Totalt ingår 176 indikatorer i beräkningarna (cancerindikatorerna ingår inte), och hur de fördelar sig framgår av tabellen nedan.

Antal indikatorer

Indelning	Process	Resultat	Struktur	Tillgänglighet	Totalsumma
Dödlighet, hälsotillstånd med mera		9			9 (5%)
Säker vård, m. m.	4	4			8 (5%)
Hälsoinriktad sjukvård	5	6			11 (6%)
Förtroende och patienterfarenheter	3	5			8 (5%)
Tillgänglighet		3		4	7 (4%)
Kostnader			3		3 (2%)
Förlossningsvård		7			7 (4%)
Kvinnosjukvård	3	9		2	14 (8%)
Ortopedisk sjukvård	3	13		3	19 (11%)
Reumatoid artrit	1	2		1	4 (2%)
Diabetes	5	8			13 (7%)
Hjärtsjukvård	8	9			17 (10%)
Strokesjukvård	7	5			12 (7%)
Psykiatri	4	5		2	11 (6%)
Kirurgisk behandling	5	6		3	14 (8%)
Intensivvård	1	2			3 (2%)
Ögonsjukvård	1	2		2	5 (3%)
Palliativ vård	5	1			6 (3%)
Annan vård - MS	2				2 (1%)
Annan vård - Cerebral Pares	1	1			2 (1%)
Annan vård - HIV	1				1 (1%)
Totalsumma	59 (34%)	97 (55%)	3 (2%)	17 (10%)	176 (100%)

Totalindex

Indexberäkningarna kan användas för att beräkna ett totalindex. Detta kan göras på flera olika sätt och ger olika utfall beroende på hur man väljer att göra.

I tabellen nedan, redovisas i första kolumnen ett ovägt totalindex, där alltså samtliga indikatorer getts samma vikt. I nästa kolumn visas samma ovägda totalindex, men där även cancerindikatorerna ingår. När cancerindikatorerna ingår i index, blir spridningen något mindre och rangordningen något förändrad.

Indikatorerna kan också delas upp efter huruvida de indikerar en process, resultat eller tillgänglighet inom hälso- och sjukvården. Här används indelningen så som den beskrivs i *Bilaga 1 Beskrivning av indikatorer*. Vid en indexberäkning framgår då att spridningen är större vad gäller tillgänglighetsindikatorerna än inom process och resultatindikatorerna.

Utifrån denna indelning har även ett viktat totalindex tagits fram, där process- och tillgänglighetsindikatorerna har givits vikten 15 procent vardera (totalt alltså trettio procent) och resultatindikatorerna givits vikten sjuttio procent. Det innebär att processindikatorerna viktas ned (från 33 procent), och att framförallt resultatindikatorerna viktas upp (från 55 procent). Även tillgänglighetsindikatorerna viktas upp något (från 10 procent). Detta sätt att beräkna totalindex ger en något mindre spridning än beräkningar med annan viktning gjorda tidigare år. I övrigt är resultaten utifrån de olika sätten att räkna påfallande likartade. Även med detta sätt att räkna så är sambandet mellan strukturjusterade kostnader per invånare och totalindex inte särskilt tydligt.

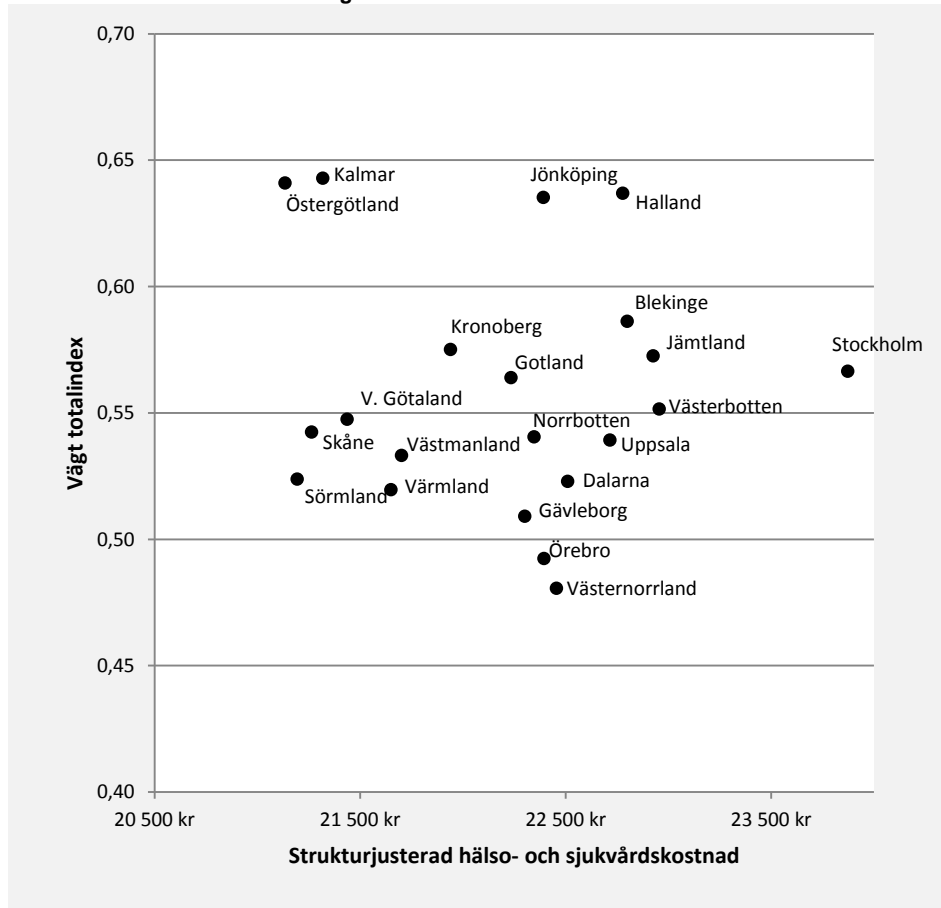
Index med olika indelning och viktning

Landsting	Ovägt totalindex	Ovägt totalindex inkl. Cancer	Process	Tillgänglighet	Resultat	Vägt totalindex	Strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad
Kalmar	0,64	0,61	0,63	0,90	0,59	0,64	21 319 kr
Östergötland	0,63	0,61	0,62	0,91	0,59	0,64	21 135 kr
Halland	0,62	0,59	0,60	0,86	0,60	0,64	22 779 kr
Jönköping	0,62	0,60	0,60	0,81	0,60	0,64	22 391 kr
Blekinge	0,58	0,55	0,57	0,87	0,53	0,59	22 800 kr
Kronoberg	0,58	0,57	0,61	0,71	0,54	0,58	21 941 kr
Jämtland	0,57	0,56	0,58	0,60	0,57	0,57	22 927 kr
Stockholm	0,57	0,58	0,58	0,71	0,53	0,57	23 873 kr
Gotland	0,55	0,54	0,53	0,87	0,50	0,56	22 234 kr
Västerbotten	0,56	0,56	0,58	0,54	0,55	0,55	22 956 kr
Västra Götaland	0,54	0,53	0,52	0,62	0,54	0,55	21 438 kr
Skåne	0,54	0,54	0,53	0,58	0,54	0,54	21 264 kr
Norrbottn	0,52	0,53	0,47	0,70	0,52	0,54	22 347 kr
Uppsala	0,54	0,54	0,56	0,57	0,53	0,54	22 716 kr
Västmanland	0,53	0,53	0,54	0,73	0,49	0,53	21 702 kr
Sörmland	0,52	0,53	0,52	0,66	0,49	0,52	21 194 kr
Dalarna	0,52	0,52	0,51	0,58	0,51	0,52	22 511 kr
Värmland	0,53	0,53	0,56	0,60	0,49	0,52	21 650 kr
Gävleborg	0,51	0,52	0,55	0,75	0,45	0,51	22 301 kr
Örebro	0,49	0,51	0,50	0,45	0,50	0,49	22 394 kr
Västernorrland	0,49	0,49	0,54	0,58	0,45	0,48	22 456 kr

Landsting	2011*	2012*	2013*	Vägt index 2014
Kalmar	3	5	3	0,64
Östergötland	9	4	5	0,64
Halland	1	1	1	0,64
Jönköping	10	3	4	0,64
Blekinge	11	6	16	0,59
Kronoberg	2	2	2	0,58
Jämtland	18	19	18	0,57
Stockholm	14	7	9	0,57
Gotland	15	10	6	0,56
Västerbotten	7	11	12	0,55
Västra Götaland	4	9	11	0,55
Skåne	12	18	21	0,54
Norrbottn	5	13	14	0,54
Uppsala	6	17	20	0,54
Västmanland	21	21	7	0,53
Sörmland	17	12	17	0,52
Dalarna	19	20	19	0,52
Värmland	8	8	13	0,52
Gävleborg	16	14	15	0,51
Örebro	13	16	10	0,49
Västernorrland	20	15	8	0,48

*Index med tidigare vägning och delvis andra indikatorer

Samband mellan kostnad och vägt totalindex

Index per område

Nedan redovisas index per område. Ett genomsnittsvärde har då räknats ut, där alla indikatorer inom respektive område ges samma vikt.

I den första översiktliga tabellen är landstingen indelade i tre färggrupper för varje område, där färgmarkeringen är beroende av indexvärdet för landstinget inom området. Landstingen är sorterade från lägsta till högsta strukturjusterade kostnaden för hälso- och sjukvård per invånare. Även cancer redovisas som ett eget område (exkl. de indikatorer där inte samtliga landsting hade värden).

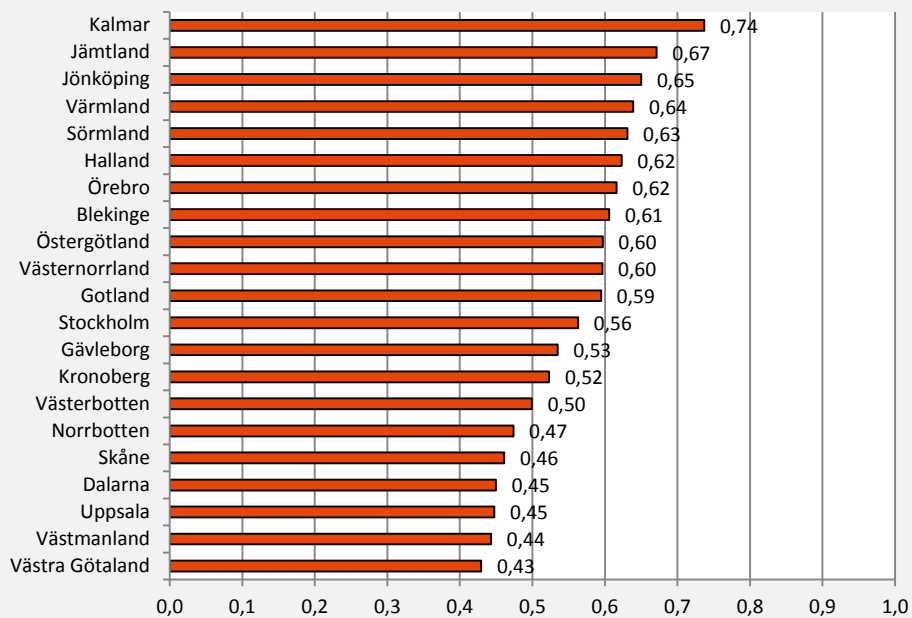
I de följande diagrammen visas det faktiska indexvärdet för varje landsting, sorterat från högsta till lägsta värdet.

Spridningen mellan indikatorområdena skiljer sig åt, från vissa med stor spridning, som t.ex. patienterfarenhet och förtroende, till områden med liten spridning, som t.ex. inom cancer.

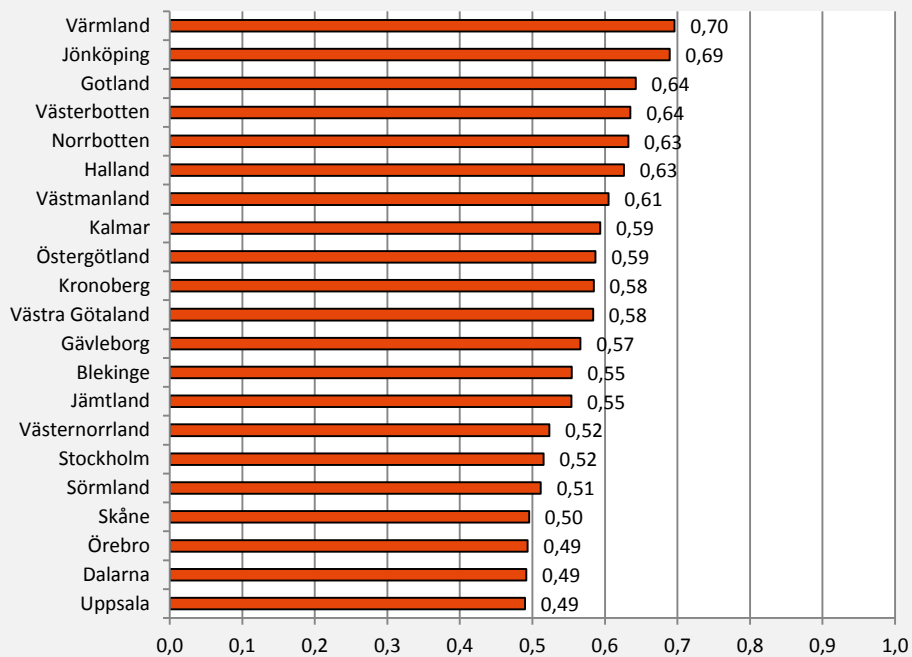
Landsting	Dödlighet, hälsotillstånd m.m.	Säker vård, undvikbar slutenvård m m	Hälsoriktad sjukvård	Förtroende och patienterfarenheter	Tillgänglighet	Förlossningsvård m.m.	Kvinnosjukvård	Ortopedisk sjukvård	Reumatoid artrit	Diabetes	Hjärtsjukvård	Strokesjukvård	Psykatri	Kirurgisk behandling	Intensivvård	Ögonsjukvård	Palliativ vård	Annan vård - MS	Annan vård - Cerebral Pares	Annan vård - HIV	Cancer	Strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad
Östergötland	16	9	9	16	6	8	6	2	11	2	4	3	2	5	2	9	1	10	16	12	3	21 135 kr
Sörmland	19	5	17	19	12	20	19	14	5	11	2	9	4	9	16	14	18	8	19	15	6	21 194 kr
Skåne	10	17	18	10	21	16	10	6	10	12	3	10	9	19	7	21	13	9	1	9	4	21 264 kr
Kalmar	14	1	8	3	2	15	4	1	8	10	14	5	8	7	9	11	2	14	2	7	10	21 319 kr
Västra Götaland	7	21	11	13	14	9	9	13	15	3	12	12	10	21	17	13	9	19	9	9	18	21 438 kr
Värmland	13	4	1	12	15	6	15	20	9	6	7	16	16	18	20	16	16	6	14	12	7	21 650 kr
Västmanland	6	20	7	20	10	19	18	15	3	16	10	2	5	20	10	10	21	4	6	2	17	21 702 kr
Kronoberg	4	14	10	2	5	17	5	11	18	1	17	13	17	8	12	12	20	3	10	4	8	21 941 kr
Gotland	11	11	3	5	1	10	21	18	1	21	15	6	19	2	8	1	10	5	*	16	19	22 234 kr
Gävleborg	20	13	12	17	11	14	7	21	13	13	9	11	15	17	15	8	12	7	15	18	15	22 301 kr
Norrbottn	18	16	5	11	8	3	11	4	20	20	19	18	12	10	11	19	17	16	12	13	11	22 347 kr
Jönköping	2	3	2	4	4	11	16	8	12	5	18	7	6	16	1	3	8	18	8	1	9	22 391 kr
Örebro	21	7	19	14	19	5	13	17	14	14	21	21	18	3	3	17	5	21	18	14	5	22 394 kr
Västernorrland	15	10	15	21	13	2	3	19	21	15	11	17	21	11	14	20	11	17	17	6	20	22 456 kr
Dalarna	12	18	20	18	20	21	1	5	4	19	13	15	13	6	19	15	7	12	20	10	14	22 511 kr
Uppsala	3	19	21	7	18	12	12	16	7	17	8	14	1	13	13	18	15	13	7	5	12	22 716 kr
Halland	1	6	6	1	3	4	8	9	2	4	20	4	14	15	18	2	19	20	5	3	16	22 779 kr
Blekinge	17	8	13	6	7	18	2	3	17	9	16	19	7	1	21	4	14	2	11	1	21	22 800 kr
Jämtland	8	2	14	9	16	1	20	7	19	7	5	8	3	14	5	6	6	11	3	8	13	22 927 kr
Västerbotten	9	15	4	15	17	13	14	10	16	18	1	1	20	12	4	5	4	1	4	17	2	22 956 kr
Stockholm	5	12	16	8	9	7	17	12	6	8	6	20	11	4	6	7	3	15	13	11	1	23 73 kr

*Färre än 10 fall

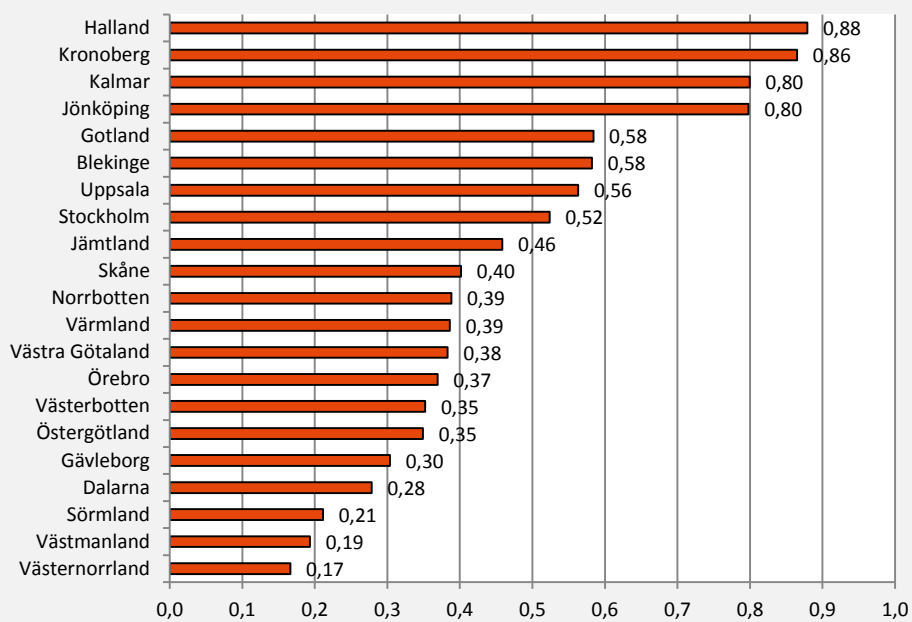
Övergripande indikatorer -Säker vård, undvikbar slutenvård, vpl användning m m

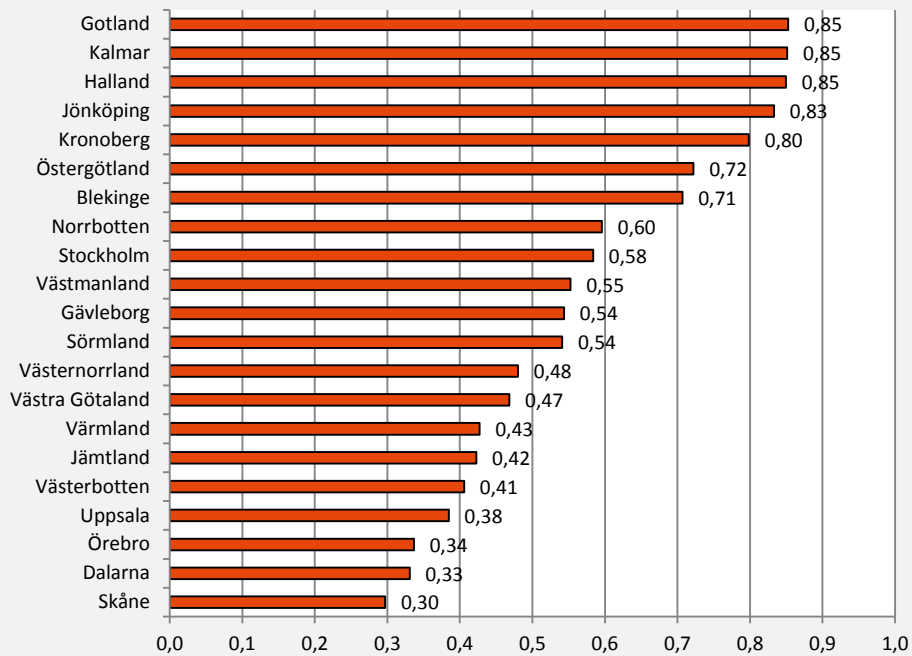
Övergripande indikatorer -Hälsoinriktad sjukvård

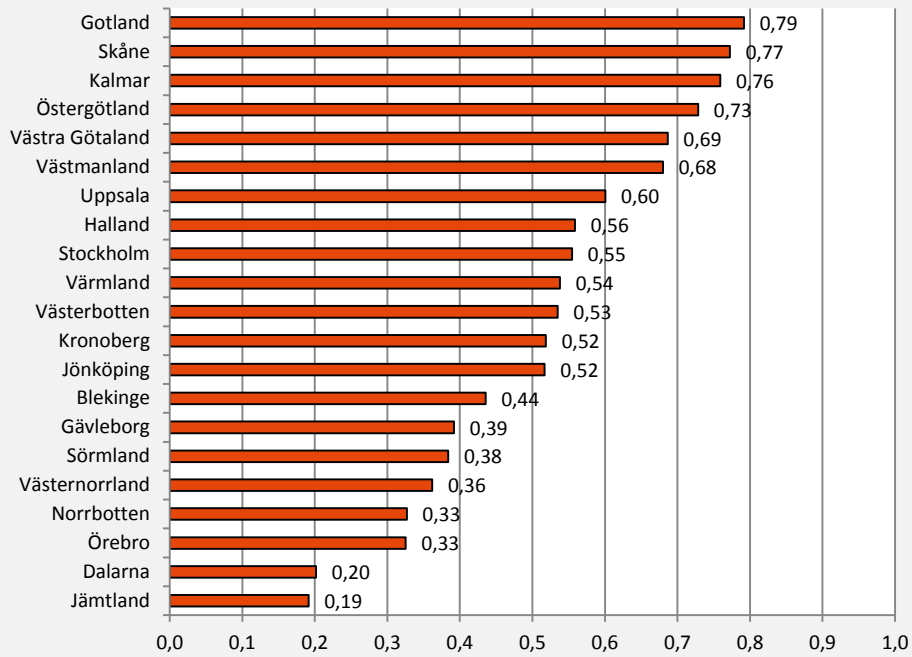
Övergripande indikatorer -Förtroende och patienterfarenheter

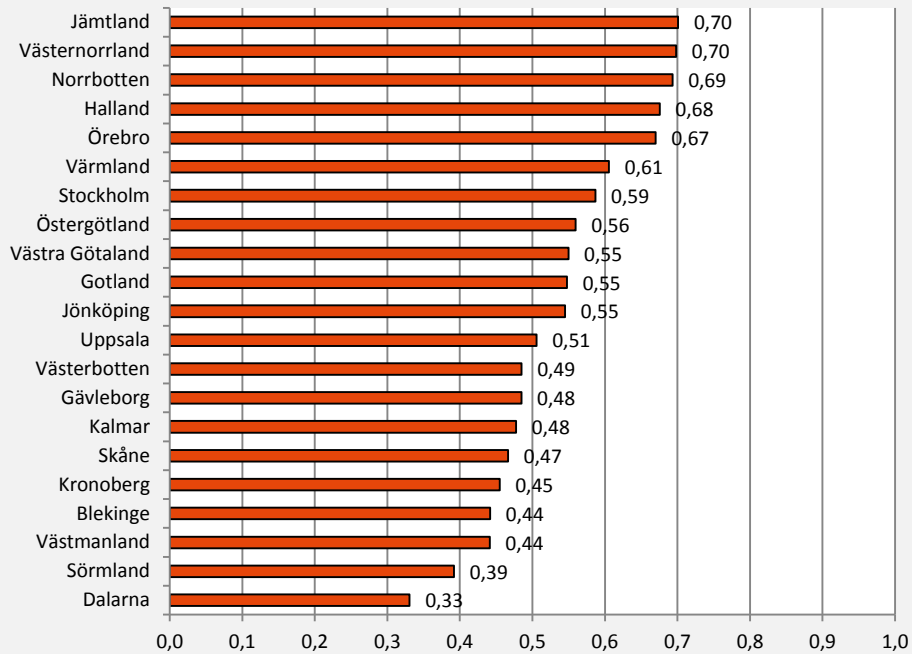
Övergripande indikatorer -Tillgänglighet

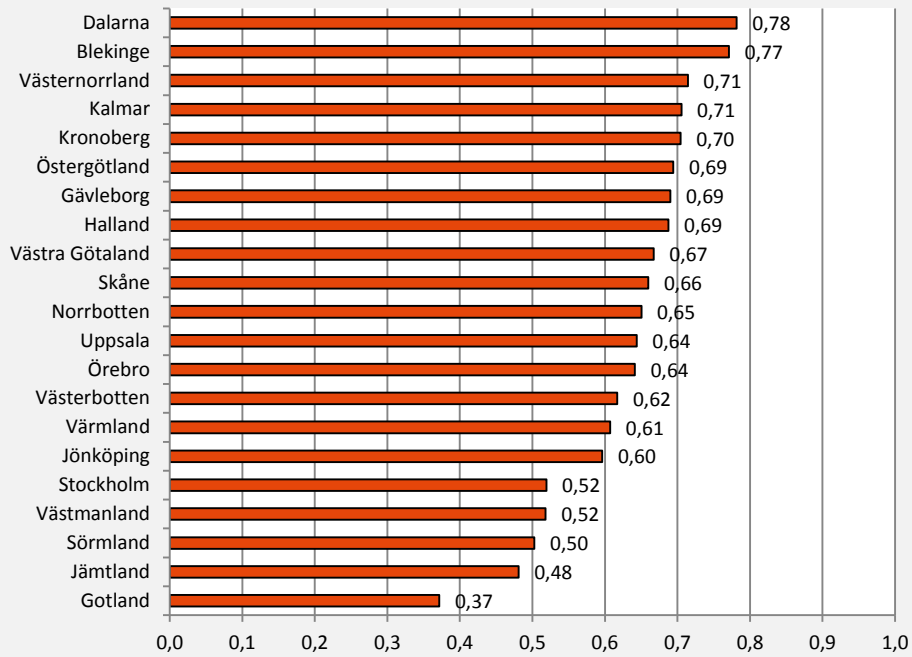
Övergripande indikatorer - Kostnader

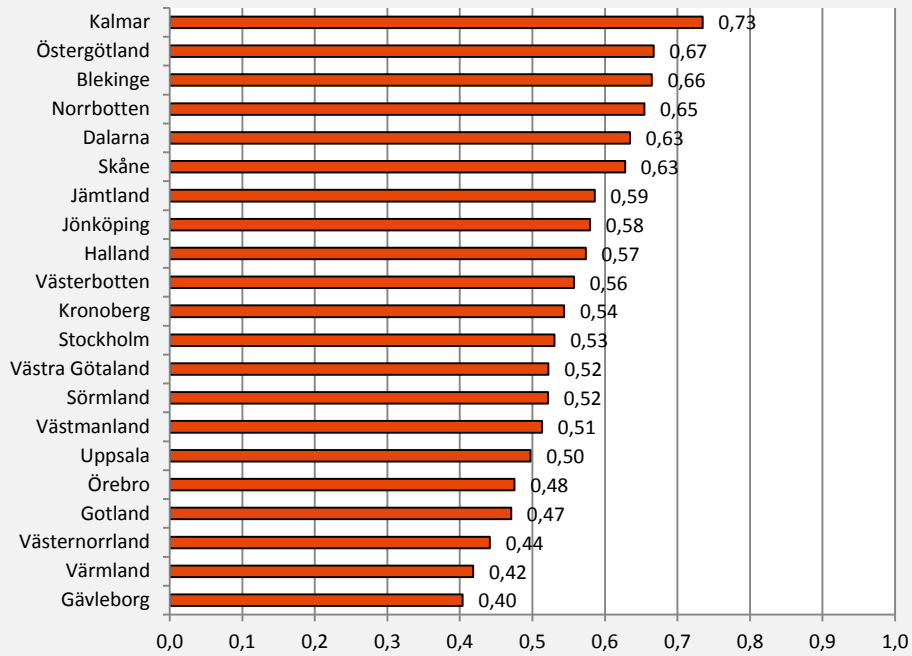
Graviditet, förlossnings- och nyföddhetsvård

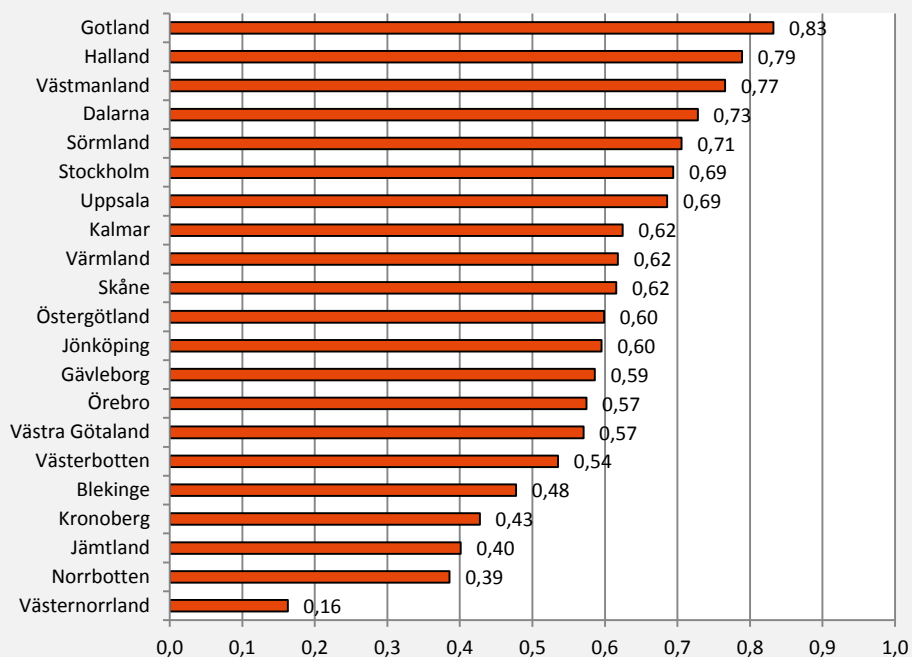
Kvinnosjukvård

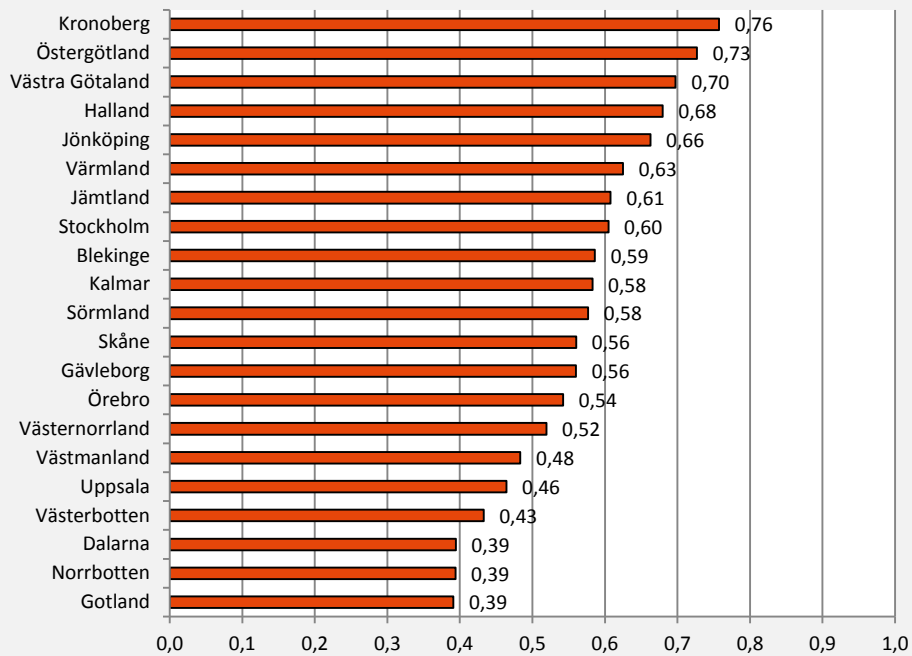
Ortopedisk sjukvård

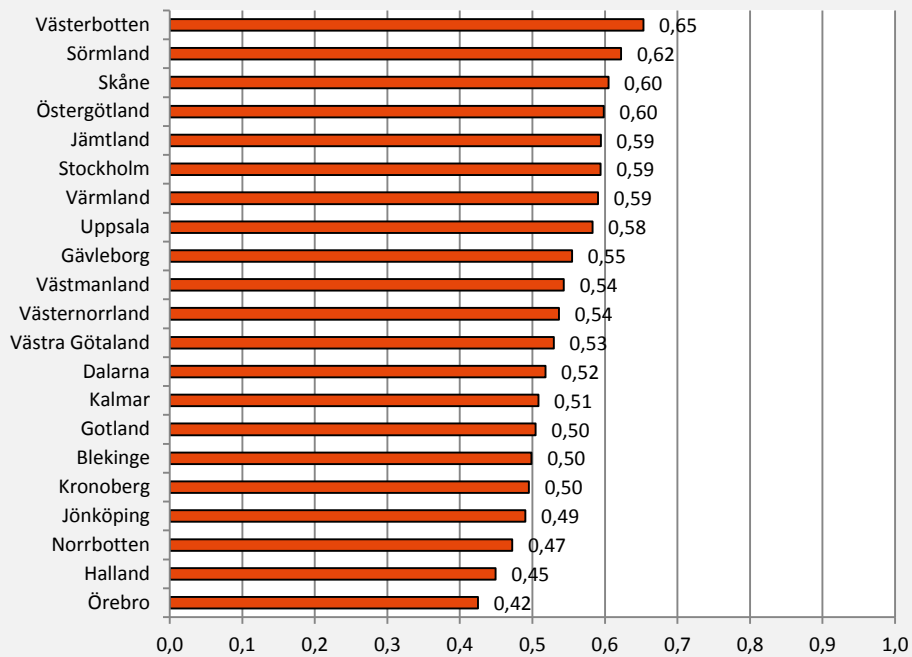
Reumatoid artrit

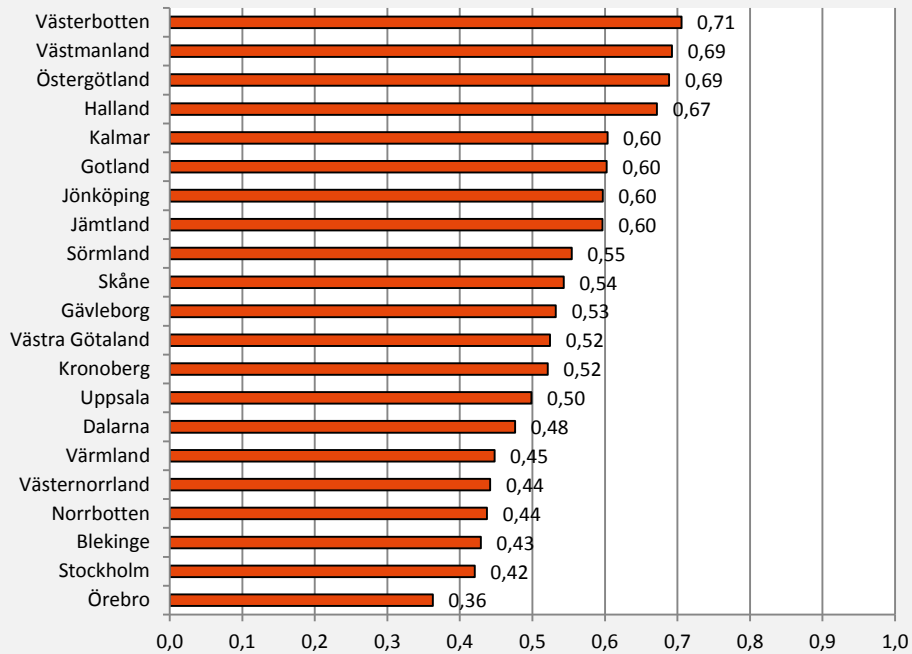
Diabetes

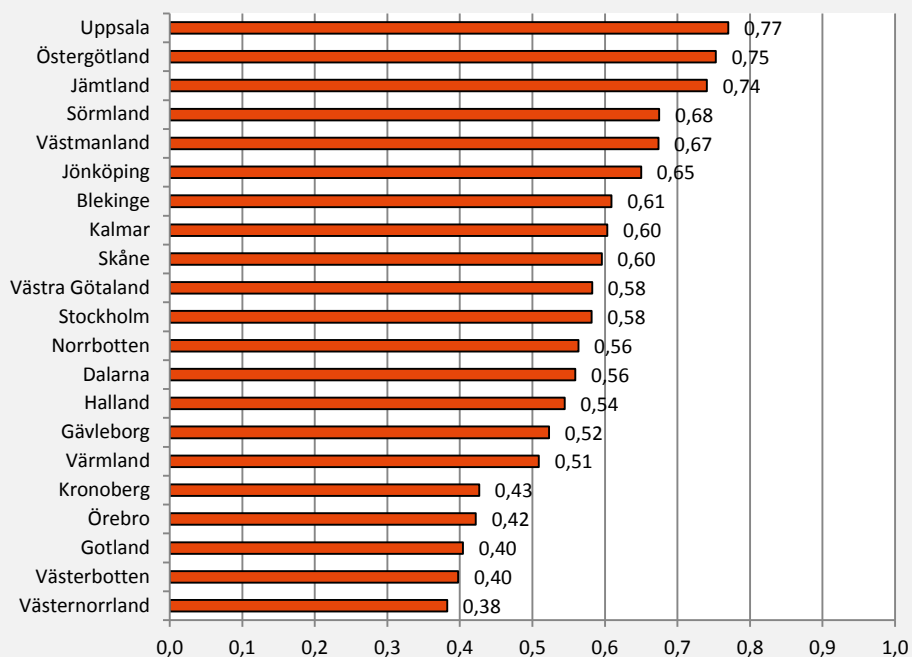
Hjärtsjukvård

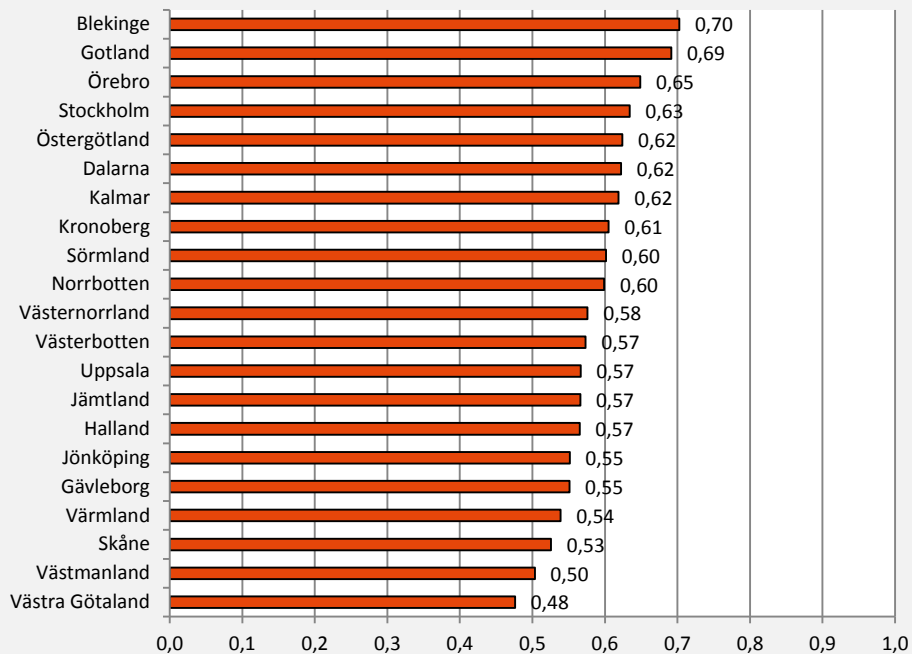
Strokesjukvård

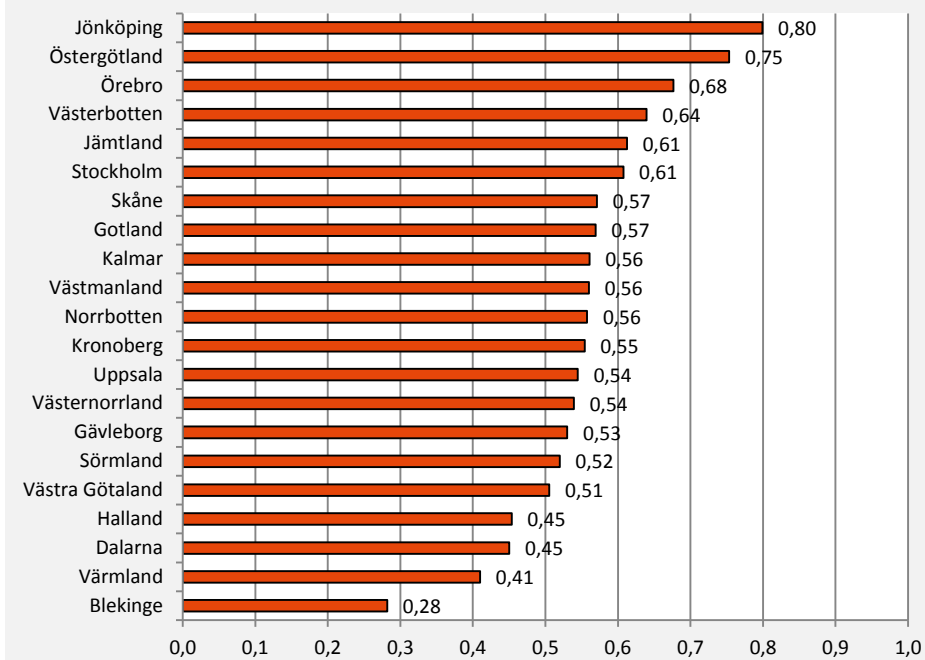
Psykiatri

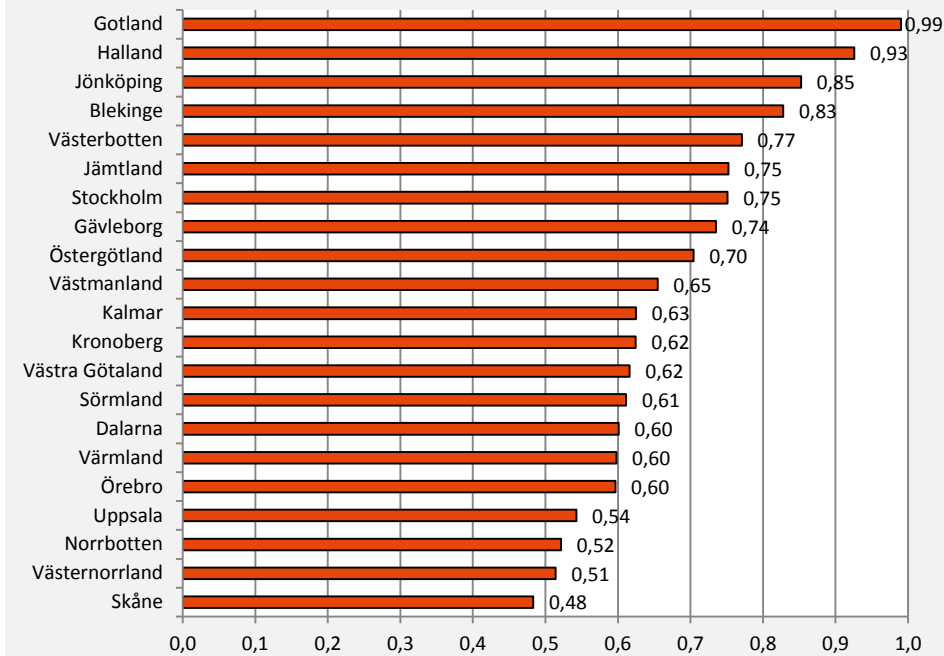
Kirurgisk behandling

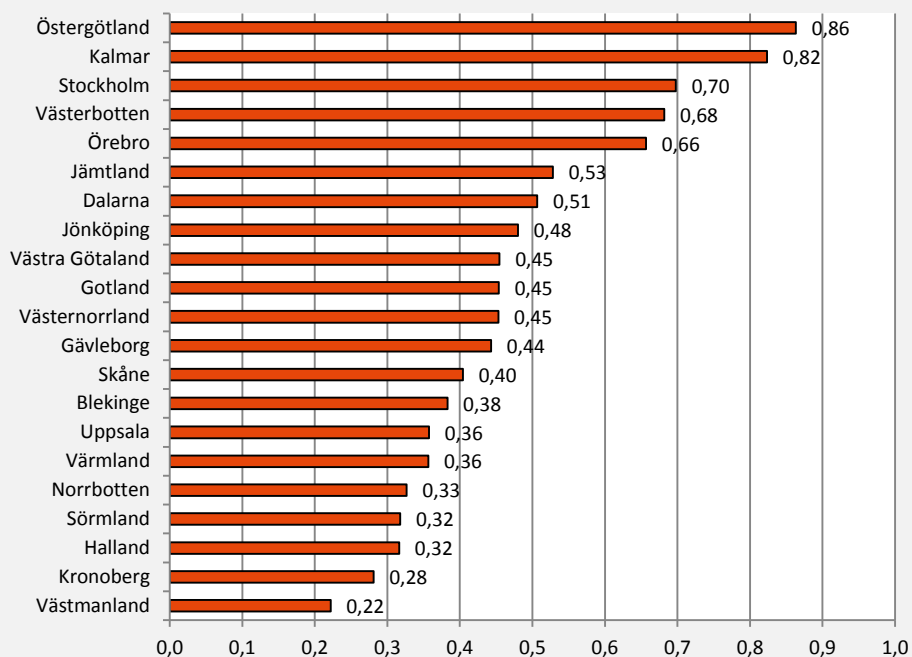
Intensivvård

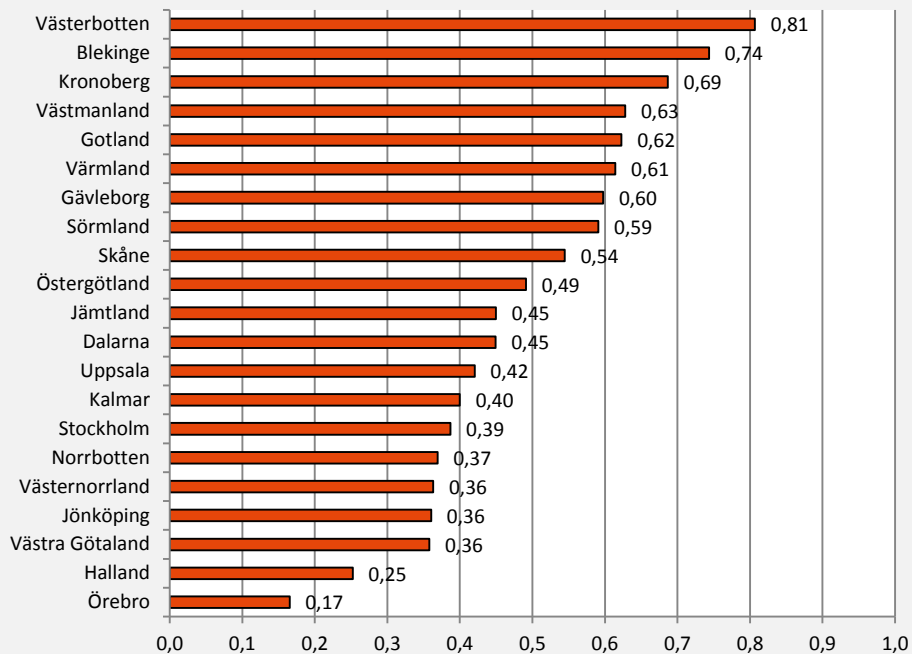
Ögonsjukvård

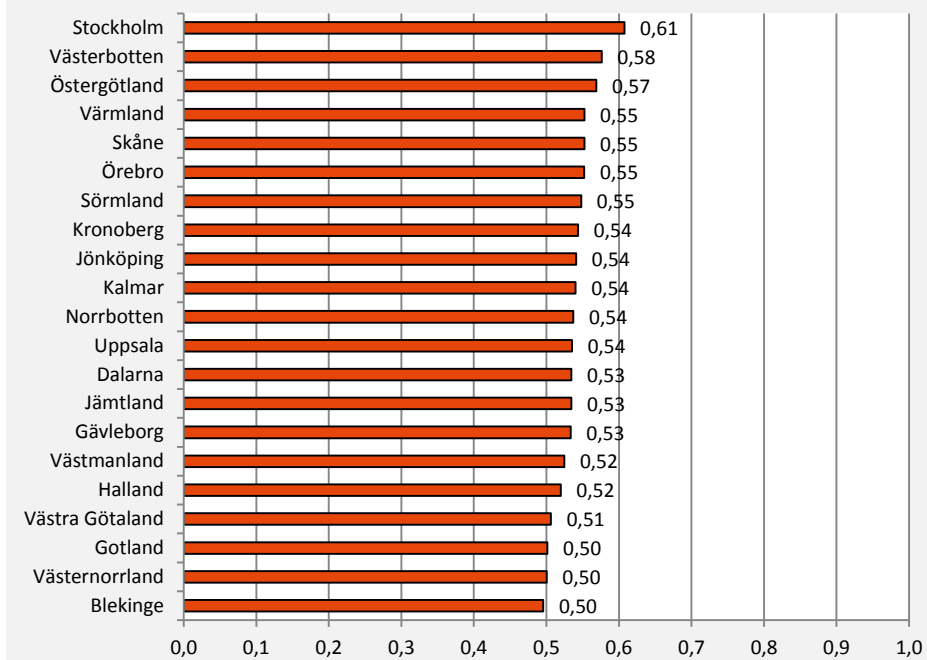
Palliativ vård

Annan vård - MS

Cancer

Öppna jämförelser i överblick 2014

Ange undertitel

Klicka här för att ange text.

Upplysningar om innehållet

Förnamn, Efternamn, E-postadress

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2012

ISBN/Beställningsnummer: Ange nummer

Text: Ange namn

Illustration/foto: Ange namn

Produktion: Ange namn

Tryck: Ange namn

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN/Beställningsnummer nr